

LES TORRES DE MARFIL UNIVERSITÀRIES

Juli Peretó

Quin és o ha de ser el perfil acadèmic i investigador de la Universitat d'avui? Quina és o quina ha de ser la seua funció social, el grau de compromís amb la societat la qual serveix com a centre creador de cultura i de millorament de la qualitat de vida dels ciutadans? Aquestes són algunes de les qüestions que estan en primera línia del debat intel·lectual i polític en diversos països europeus. Els documents de la Unesco sobre l'educació o la investigació o l'informe Dearing són algunes mostres d'aquestes inquietuds. L'any 1999, la Universitat de València començarà a celebrar el seu 500è aniversari. Tenim l'oportunitat d'obrir una reflexió sobre el nostre passat que ha de servir per a comprendre intensament el nostre present i ajudar-nos a planificar millor el futur. I ho podem (ho devem) fer en sintonia amb la resta de reflexions sobre el paper de la universitat que proliferen en el llindar del canvi de segle.

La història de la Universitat de València, de qual-sevol universitat, és la història d'una institució lligada de forma profundíssima a la societat que la sosté, als seus interessos i problemes. La Universitat fou fundada pel municipi, ço és, d'antuvi responia a una necessitat social de formació de professionals en una ciutat de la potència cultural, econòmica i política de la València de finals del XV. Mig mil·lenni després hem participat de l'evolució favorable experimentada en els anys vuitanta pel sistema de R+D, ara perillosament en regressió (les darreres dades ja situen la inversió espanyola només en el 0,88% del PIB!), i que ens permeté elevar els recursos destinats a recerca, augmentar els contractes amb les empreses i les institucions i vincular-nos de forma notable als programes d'investigació promoguts des de Brussel·les. Tot això no són sinó símptomes de la nostra capacitat d'establir relacions amb la societat. Però quan algú proclama que ja és hora que la Universitat abandone la seua torre de marfil, en què es pensa exactament? Probablement no en la prioritat de la institució acadèmica de formar els millors professionals en l'àmbit sanitari o de la juris-

prudència. Tampoc en la tasca de dotzenes d'investigadors que fan circular els seus resultats en les publicacions més prestigioses. Ni encara menys en aquells que aporten solucions dia a dia a les empreses en el camp de la innovació tecnològica. En tot cas, en aquests àmbits som conscients del llarg camí que encara ens resta per recórrer. Per tant, a quina torre de marfil es fa referència? Es pensa potser en el paper que la investigació també té per a contraposar opinions amb informacions i que l'aïllament universitari consistiria en la resistència a adaptar les informacions a les opinions d'alguns polítics o periodistes? És el nostre deure fer prevaler el rigor científic a les opinions tavernàries. I la Universitat com a punt de referència

«LA UNIVERSITAT
COM A PUNT DE REFERÈNCIA
INTEL·LECTUAL I CRÍTIC
ÉS INSUBSTITUÏBLE
I AÇÒ SEMPRE HA CAUSAT
INCOMODITATS»

intel·lectual i crític és insubstituïble i açò sempre ha causat incomoditats.

Els físics Jean Bricmont i Alan Sokal, autors del llibre *Impostures Intellectuelles*, han tractat d'assenyalar l'abús que alguns filòsofs, psicoanalistes o sociòlegs fan de la terminologia i dels conceptes científics per camuflar uns escrits mancats de contingut. Aquesta denúncia és un càntic als ideals de la Il·lustració, una proclama per la democratització dels sabers científics. És una invitació a trencar la torre de marfil (aquesta sí que és real) de la ciència i aconseguir una ciutadania més responsable, més conscient del que és el procés de generació de coneixement, de les seues fites i limitacions. I és una reivindicació de la ciència com la millor manera d'acostar-nos a la realitat. Vet ací una de les funcions socials de la universitat: la lluita contra les impostures intel·lectuals, dins i fora dels seus murs. Per exemple, hi ha impostors pitjors que aquells que agafant arguments biològics defensen posicions xenòfobes? Tot això és voler disfressar opinions polítiques amb fragments manipulats d'informació científica. Llegiu si no el magnífic antídote preparat per Jaume Bertranpetit i Cristina Junyent amb *Viatge als Orígens. Una història biològica de l'espècie humana* (Bromera/Universitat de València, 1998), llibre guanyador del Premi de Divulgació Científica 1997. 